

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10.08.2016, sp. zn. 8 Tdo 803/2016, ECLI:CZ:NS:2016:8.TDO.803.2016.1

Číslo: 50/2017

Právní věta: Zásadu subsidiarity trestní represe (trestní postih jako prostředek ultima ratio) ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku nelze chápat tak, že trestní odpovědnost je vyloučena, když poškozená nebo jiná oprávněná osoba, na jejíž úkor byl trestný čin spáchán, se domáhala nápravy protiprávního stavu prostředky civilního práva, tedy že paralelně uplatňovala jiný druh odpovědnosti za protiprávní jednání, např. odpovědnost občanskoprávní. Proto není vyloučeno souběžné uplatnění trestní odpovědnosti spolu s jiným druhem odpovědnosti, který nevytváří překážku věci rozhodnuté s účinkem ne bis in idem. To platí tím spíše, jestliže pachatel vědomě zneužil prostředky civilního práva k tomu, aby se na úkor oprávněné osoby obohatil nebo si zajistil jiné výhody, a to způsobením škody či jiné újmy. Trestní odpovědnost by byla vyloučena pouze v situacích, kdy uplatněním jiného druhu odpovědnosti lze dosáhnout splnění všech funkcí odpovědnosti a další represe již není nutná.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 10.08.2016

Spisová značka: 8 Tdo 803/2016

Číslo rozhodnutí: 50

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Subsidiarita trestní represe

Předpisy: § 12 odst. 2 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného M. S. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. 9. 2015, sp. zn. 2 To 10/2015, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 32 T 2/2006.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 32 T 2/2006, byl obviněný M. S. uznán vinným zvláště závažným zločinem zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku. Podle skutkových zjištění soudu se ho dopustil skutkem popsaným tak, že jako jeden ze čtyř jednatelů a společníků obchodní společnosti A. S. & syn, s. r. o., se sídlem D. L., okres K. (dále „společnost A.“), s oprávněním jednat za tuto obchodní společnost samostatně, s výjimkou věcí týkajících se převodů nemovitostí a investic do nemovitého majetku, nejméně v době od 25. 1. 2005

do 29. 6. 2007, u vozidla zn. Axor 1840 LS do dne 23. 7. 2007, v sídle výše uvedené obchodní společnosti v D. L. a na pracovišti této obchodní společnosti v objektu areálu elektrárny v obci D., okres K., i jinde, v úmyslu přisvojit si osm motorových vozidel a návěsů, a to tři cisternové návěsy zn. Spitzer SF 2737/2P, tři tahače návěsů zn. Axor 1840 LS, dva sklápěcí nákladní automobily zn. Mercedes-Benz, typ Actros 4140 K a typ Actros 4141 K, které v době po skončení nájemní smlouvy se společností M.-B. Ch. W. B., s. r. o., P. (dále jen „společnost M.-B.“), ke dni 29. 9. 2004 užíval s vědomím vlastníka těchto vozidel a návěsů - obchodní společnosti D. Ch. S. B., s. r. o., P. (dále „společnost D. Ch.“)

nejdříve v měsících listopadu až prosinci 2004 v blíže nezjištěných dnech po obdržení faktur vydaných obchodní společností D. Ch. dne 1. 11. 2004 na prodej shora specifikovaných vozidel, po převzetí technických průkazů od motorových vozidel a návěsů dne 22. 12. 2004 a po spolupodepsání dohod o předčasném zániku smluv o operativním leasingu motorových vozidel a návěsů ke dni 1. 11. 2004 téhož dne, nechal zapsat ve dnech 27. 12. 2004 a 28. 12. 2004 v evidenci motorových vozidel Městského úřadu O. jako držitele těchto motorových vozidel a návěsů společnost A., neprovedl dojednanou současnou zpětnou změnu tohoto zápisu na vlastníka - společnost D. Ch., technické průkazy si ponechal a této obchodní společnosti je nevrátil,

v měsíci lednu 2005 nechal formou dobropisů s datem 12. 1. 2005 stornovat faktury vydané společností A. v prosinci 2004 ke dni 1. 11. 2004 za účelem provedení dohodnutého zpětného převodu předmětných motorových vozidel a návěsů na společnost D. Ch., nové nájemní smlouvy nepodepsal, úhradu za užívaná motorová vozidla a návěsy ani zčásti neprovedl, nechal je zařadit do majetku své společnosti ke dni 1. 11. 2004, po výzvě k vrácení těchto vozidel ze dne 21. 1. 2005, která mu byla doručena 25. 1. 2005, shora specifikovaná motorová vozidla a návěsy nevrátil, tyto užíval, jako by společnost A. byla jejich vlastníkem, přičemž na opakované výzvy faktického vlastníka ke vrácení vozidel nereagoval až do 29. 6. 2007 a 23. 7. 2007, kdy mu byla předmětná vozidla odebrána formou exekuce,

ačkoliv si byl vědom, že podle dohod o předčasném zániku smluv o operativním leasingu uzavřených ke dni 1. 11. 2004 mezi společnostmi D. Ch. a M.-B., které spolupodepsal jako oprávněný zástupce společnosti A., mohl jako leasingový nájemce nabýt vlastnické právo k předmětům leasingu teprve úplným zaplacením kupní ceny, k čemuž nedošlo,

čímž svým jednáním způsobil společnosti D. Ch. škodu ve výši 18 705 500 Kč.

2. Za tento zločin byl obviněný odsouzen podle § 206 odst. 5 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání pěti let a šesti měsíců nepodmíněně, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkcí ve statutárních orgánech obchodních společností a družstev, včetně výkonu těchto pravomocí na základě plné moci na dobu pěti let. Rozhodnuto bylo rovněž o náhradě škody.

3. Vrchní soud v Olomouci jako soud odvolací usnesením ze dne 8. 9. 2015, sp. zn. 2 To 10/2015, odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

II. Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce dovolání jednak z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř., protože byla v odvolacím řízení porušena ustanovení o jeho přítomnosti u veřejného zasedání, a jednak z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku

vzhledem k tomu, že existuje extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy.

5. Naplnění důvodu dovolání obsaženého v § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. obviněný spatřoval v tom, že Vrchní soud v Olomouci veřejné zasedání dne 8. 9. 2015 konal v nepřítomnosti obviněného, jenž se k němu nedostavil pro nepříznivý zdravotní stav, a to náhlou indispozici, jež nastala v den předcházející tomuto veřejnému zasedání v důsledku očkování, které podstoupil dne 31. 8. 2015. Prostřednictvím obhájců v předvečer konaného veřejného zasedání požadoval odročení veřejného zasedání, což odvolací soud neakceptoval, přestože poukazoval na to, že se jej chce zúčastnit, přednést svou obhajobu a navrhopvat důkazy. Obviněný odvolacímu soudu vytkl, že i když veřejné zasedání přerušil, aby ověřil zdravotní stav obviněného, a poskytl obhajobě možnost doložit důvody, pro něž je obviněný indisponován, vyžadoval nejen potvrzení o pracovní neschopnosti, ale i prohlášení lékaře, že obviněný není schopen účasti na veřejném zasedání. Proto obviněný absolvoval za tím účelem návštěvu u lékaře, kam ho přivezla jeho družka, musel vyčkat frontu v čekárně nemocných pacientů, aby mu lékařka toto své prohlášení nevydala, protože k tomu není povinna. Podle obviněného odvolací soud pochybil i v tom, že pokud lékařka vyjádřila ochotu telefonicky soudu sdělit podrobnější informace k aktuálnímu zdravotnímu stavu obviněného a jeho schopnosti se osobně veřejného zasedání účastnit, soud na to rezignoval a rozhodl o konání veřejného zasedání v jeho nepřítomnosti.

6. Podle obviněného nemůže obstát argumentace odvolacího soudu, že u lékaře MUDr. J. V., Ph.D., ověřil, že se nemůže jednat o reakci na očkování, která se projeví do 36 hodin, protože obviněný se domníval, že o uvedenou reakci jde, neboť byl akutně zdravotně indisponován. Tím, že odvolací soud obviněnému v jeho požadavku na odročení veřejného zasedání nevyhověl, porušil zásadu kontradiktornosti (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2005, sp. zn. [IV. ÚS 269/05](#), ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. [I. ÚS 573/02](#), ze dne 22. 3. 2005, sp. zn. [Pl. ÚS 45/04](#), uveřejněné pod č. 239/2005 Sb., a ze dne 15. 2. 2006, sp. zn. [II. ÚS 648/05](#)), protože obhajoba navrhla provést důkazy, které byly zamítnuty.

7. Nesprávné posouzení skutku na podkladě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný shledával v tom, že jej soudy uznaly vinným v rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe při existenci opomenutých důkazů a extrémního nesouladu mezi obsahem provedených důkazů a jejich vyhodnocením.

8. Obviněný se ve vztahu k nepoužití zásady subsidiarity trestní represe neztotožnil se závěry, které k této otázce učinil odvolací soud, protože se ve smyslu obecných zásad, které obviněný zmínil, jednalo o typický příklad dostatečnosti uplatnění odpovědnosti podle obchodních právních norem a nepřípustnosti trestní represe. Poukázal na nepřehlednost obchodněprávních vztahů mezi společnostmi D. Ch. a M.-B. Ch. W., kdy bylo dosaženo vydání předmětných motorových vozidel nástroji civilní právní úpravy, a to i přes značnou nejednotnost jejich vyjednávacích právních kroků a značnou kontraktační neobratnost, když i z obhajoby obviněného je patrné, že z jeho strany bylo jednáno v rámci realizace obchodních vztahů.

9. Za opomenuté důkazy obviněný považoval neprovedení výslechu jím navrhovaného svědka Z. S., který se na posuzovaném jednání aktivně podílel, a svědkyně L. M. Označil za ně i to, že soudy nehodnotily obsah výpovědí svědků Ing. B. V. a A. H., kteří se za společnost A. osobně účastnili předmětných jednání. Soud tyto důkazy buď vůbec neprovedl, byť byly pro posouzení věci zásadní, anebo je zcela ignoroval a neodůvodnil, proč určité skupině důkazů uvěřil (svědci vystupující za společnost M.-B.), a jiné nikoli (svědci vypovídající ve prospěch společnosti A.).

10. Na takto vyjádřené námitky navazují i výhrady o extrémním rozporu, jež obviněný shledával v tom, že se soudy nevypořádaly s jeho obhajobou a nerespektovaly, že šlo o situaci, kdy proti sobě stojí dvě skupiny důkazů. Soud nesplnil povinnost tyto hodnotit a v odůvodnění svého rozhodnutí

přesvědčivě uvést, jak je hodnotil a k jakým skutkovým závěrům dospěl, a že musí být v odůvodnění uvedeno, proč některým důkazům neuvěřil, a tudíž na nich své skutkové závěry nezaložil. Konkrétně obviněný poukázal na hodnocení faxu ze dne 22. 12. 2014, který byl odeslán z pošty a jenž byl podle výpovědi Ing. M. Č. podmínkou vydání velkých technických průkazů k vozidlům. Pokud by soud náležitě hodnotil všechny důkazy, musel by dospět k závěru o skutkovém ději prezentovaném obviněným, neboť nebyl prokázán skutkový děj popsáný v přezkoumávaných rozhodnutích. Obviněný se neztotožnil ani se závěrem soudů, že šlo ze strany vlastníka o „daňovou optimalizaci“ a restrukturalizaci dluhu tím, že vozidla budou prodána společností D. Ch. společnosti A. a obratem odprodána zpět za současného uzavření nové leasingové smlouvy, operativního leasingu či nájmu, protože jak on sám, tak i svědkové A. H. a Ing. B. V. tvrdili, že bylo dohodnuto, že předmětná vozidla budou společnosti A. odprodána formou splátkového prodeje, a zdůraznil i to, že nadále probíhala obchodní jednání mezi stranami a věc byla řešena řadou civilněprávních prostředků (návrh na předběžné opatření, návrh na složení věci do úschovy, žaloba na vydání, exekuce apod.).

11. V závěru dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Vrchního soudu v Olomouci a tomuto soudu věc přikázal k novému projednání se závazným právním názorem na právní posouzení skutku, když obviněný stávající právní kvalifikaci v dovolání zpochybnil.

12. K podanému dovolání se v souladu s § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřila státní zástupkyně působící u Nejvyššího státního zastupitelství, která uvedla, že dovolatel jakožto osoba, jejíž účast u veřejného zasedání odvolacího soudu nebyla nutná, byl ve smyslu § 233 odst. 1 věty druhé tr. ř. o konání veřejného zasedání odvolacího soudu, resp. o jeho pokračování, nařazeném na jednací den 8. 9. 2015, ve lhůtě uvedené v § 233 odst. 2 tr. ř. (konkrétně již dne 13. 8. 2015) toliko vyrozuměn s oprávněním se jej účastnit. Předseda senátu odvolacího soudu dal jednoznačně najevo, že účast obviněného u veřejného zasedání není nezbytná. Věc bylo možno i s přihlédnutím k jejímu charakteru spolehlivě rozhodnout a účelu předmětného trestního řízení dosáhnout i bez jeho přítomnosti, a to v kontextu s doposud opatřeným a z hlediska jeho trestní odpovědnosti plně postačujícím rozsahem provedení dokazování. Pokud odvolací soud žádosti obviněného tlumočené obhájci u odročeného veřejného zasedání nevyhověl, když si před tím zdravotní stav obviněného zjišťoval, postupoval v souladu se zákonem. Státní zástupkyně shrnula, že potvrzení o dočasné pracovní neschopnosti se vystavuje především pro účely sociálního zabezpečení a pro pracovněprávní účely (srov. § 4 odst. 3 vyhlášky č. 31/1993 Sb., o posuzování dočasné pracovní neschopnosti pro účely sociálního zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 2008) a samo o sobě nikterak neprokazuje, že obviněný není schopen se hlavního líčení účastnit (přiměřeně srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2003, sp. zn. [5 Tdo 442/2003](#), ze dne 3. 2. 2010, sp. zn. [8 Tdo 99/2010](#)). Aby bylo možné jeho omluvu považovat za řádnou, musela by obsahovat dostatečný podklad pro závěr, že mu zdravotní důvody skutečně znemožňují účast na nařazeném úkonu.

13. Státní zástupkyně po rekapitulaci důsledného postupu předsedy senátu v den konání veřejného zasedání, vedeného snahou objasnit důvody nepřítomnosti obviněného, tento označila za iniciativu vykonanou nad rámec jeho povinností, jež za daného stavu věci spočívaly toliko v posouzení, zda na straně obviněného existují jím doložené akceptovatelné důvody, které mu objektivně brání účastnit se veřejného zasedání. Taková objektivní překážka účasti obviněného u veřejného zasedání však nebyla doložena, když jeho aktivitu v uvedeném směru nahradil předseda senátu, a to v zájmu vyloučení jakýchkoliv pochybností, které by mohly nasvědčovat tomu, že obviněný byl ve stavu, kdy se nemohl veřejného zasedání zúčastnit. Takové pochybnosti se neprokázaly a postup odvolacího soudu nevypovídá o tom, že by dovolateli bylo znemožněno se na veřejném zasedání zúčastnit. Poukázala i na to, že dříve nařazeného veřejného zasedání dne 5. 5. 2015 se obviněný s výslovným souhlasem s konáním v jeho nepřítomnosti neúčastnil, a tudíž odmítla výhrady obviněného o porušení zásady kontradiktornosti řízení.

14. K námitkám podřazeným obviněným pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. státní zástupkyně napadená rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci a Krajského soudu v Ostravě shledala zcela správnými a bez vad, jež obviněný namítal.

15. Skutkové okolnosti považovala státní zástupkyně za objasněné a řádně v souladu se zákonem zjištěné. Nenastal tedy případ, že by se soudy nižších stupňů vůbec nezabývaly navrhovanými důkazy a že by se taková vada jejich postupu posléze odrazila ve správnosti skutkových zjištění a v důsledku toho i ve správnosti hmotněprávního posouzení přisouzeného skutku. Státní zástupkyně z obsahu spisu zdůraznila, že slyšenými svědky (L. M., Ing. B. Ř. a Ing. M. P.) bylo zcela vyvráceno tvrzení dovolatele, že bylo dohodnuto odkoupení vozidel s nabídkou splátkového či úvěrového způsobu úhrady jejich kupní ceny. Pokud byly technické průkazy k vozidlům v této souvislosti vydány zástupcům společnosti A., pak se tak stalo na přechodnou dobu a pouze za účelem přepisu vlastníka v souladu s výše uvedenou obchodní transakcí (tzv. přefinancování smluv), umožňující uzavření nových leasingových smluv. K vrácení velkých technických průkazů obviněným však již nedošlo a způsob, jakým dovolatel dále postupoval v rámci účetní evidence obchodní společnosti A., vypovídal o tom, že nerespektoval dohodnuté řešení právního vztahu k vozidlům a s ním spojené podmínky jeho financování. Uvedenou dovolací argumentaci státní zástupkyně považovala za zpochybňování zjištěného skutkového stavu, a proto se mýjela s naplněním deklarovaného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

16. Za jedinou tvrzenou nesprávnost právní povahy státní zástupkyně označila výhradu směřující proti nepoužití zásady subsidiarity trestní represe. K tomu poukázala na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2011, sp. zn. [6 Tdo 1508/2010](#), a ze dne 8. 9. 2010, sp. zn. [8 Tdo 1035/2010](#), z nichž dovodila, že v daném případě nejsou dány podmínky pro aplikaci zásady subsidiarity trestní represe a že v té souvislosti s ohledem na zjištěné skutkové okolnosti i právní povahu trestného jednání obviněného rozhodně nemůže posloužit argument, že ochrana majetku poškozené obchodní společnosti byla v daném případě zajištěna uplatněním odpovědnosti podle jiného právního předpisu, neboť šlo jen o snahu poškozené společnosti domoci se zákonnými prostředky náhrady škody.

17. Vzhledem ke všem shora uvedeným skutečnostem státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného M. S. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

III.

Přípustnost dovolání

18. Nejvyšší soud jako soud dovolací poté, co shledal, že dovolání obviněného je přípustné [§ 265a odst. 2 písm. h) tr. ř.], bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.), a splňuje i obligatorní náležitosti obsahu dovolání uvedené v § 265f odst. 1 tr. ř., zkoumal, zda bylo uplatněno v souladu se zvolenými dovolacími důvody, neboť napadená rozhodnutí a řízení jim předcházející lze podrobit věcnému přezkoumání jen na podkladě dovolání relevantně opřené o některý z důvodů vymezených v § 265b tr. ř.

19. Vzhledem k tomu, že obviněný dovolání opřel o důvody podle § 265b odst. 1 písm. d) a g) tr. ř., Nejvyšší soud posuzoval, zda v dovolání uvedl argumenty, které s jejich zákonným vymezením korespondují.

20. Z důvodu dovolání uvedeného v § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. je možné dovolání podat, byla-li porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání, Nejvyšší soud shledal, že obviněný jím stanovené zákonné podmínky dodržel, protože v souladu s ním odvolacímu soudu vytýkal, že ve veřejném zasedání dne 8. 9. 2015 rozhodoval v jeho nepřítomnosti, ač se obviněný řádně omluvil, ale soud tuto jeho omluvu dostatečně a úplně neproověřil, a nesprávně

proto rozhodl, že veřejné zasedání bude konáno bez jeho osobní účasti. Obviněný fakticky namítal v širších souvislostech nedostatky v postupu odvolacího soudu podle § 263 odst. 4 tr. ř., neboť se domníval, že odvolací soud porušil zákonná ustanovení o jeho přítomnosti u veřejného zasedání. Nejvyšší soud proto posuzoval, zda jsou jeho výhrady důvodné.

21. Z důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., na který obviněný rovněž odkázal, je možné dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Ve vztahu ke zjištěnému skutku je možné dovoláním vytýkat výlučně vady právní, tedy to, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto zásadně přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci procesních, a nikoliv hmotněprávních ustanovení.

22. Podkladem pro posouzení správnosti právních otázek Nejvyšším soudem na podkladě citovaného dovolacího důvodu je tedy zásadně skutkový stav zjištěný soudy prvního, příp. druhého stupně a Nejvyšší soud tato skutková zjištění nemůže změnit, a to jak na základě případného doplnění dokazování, tak ani v závislosti na jiném hodnocení v předcházejícím řízení provedených důkazů (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2003, sp. zn. [IV. ÚS 564/02](#), či usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. [III. ÚS 282/03](#), aj.). Současně je však Nejvyšší soud i přes tyto zásady v případě, že dovolatel namítá porušení práva na spravedlivý proces v oblasti dokazování [dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.], popřípadě jiný z dovolacích důvodů stanovených v § 265b odst. 1 tr. ř., na základě čl. 4, 90 a 95 Ústavy České republiky povinen řádně zvážit a rozhodnout, zda dovolatelem uváděný důvod je, či není dovolacím důvodem (srov. stanovisko Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 38/14](#), uveřejněné pod č. 40/2014 Sb.).

23. Vzhledem k tomu, že obviněný v dovolání s odkazem na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. namítal vady v procesním postupu soudů a tyto výhrady založil na jím shledávaných nedostatcích majících základ v oblasti zásad spravedlivého procesu, z nichž výslovně zmínil opomenuté důkazy a extrémní nesoulad, Nejvyšší soud i přesto, že tyto nikoliv právní vady, ale nedostatky ve skutkových zjištěních nelze v rámci dovolání vytýkat prostřednictvím žádného důvodu podle § 265b tr. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2002, sp. zn. [3 Tdo 68/2002](#)), posuzoval, zda k porušení obviněným namítaných pravidel v tomto konkrétním případě došlo.

24. Pokud obviněný vytýkal na základě důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. vadnost právního posouzení jemu za vinu kladeného zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku pro nedostatečné zhodnocení podmínek subsidiarity trestní represe vymezené v § 12 odst. 2 tr. zákoníku, jde o právní pojem, který dopadá na hmotněprávní otázky dotýkající se správnosti použité právní kvalifikace, čímž označený dovolací důvod naplnil, a proto i z jeho podnětu Nejvyšší soud posuzoval, zda je tato výhrada důvodná.

IV.

Důvodnost dovolání

25. Poté, co se Nejvyšší soud podrobně vypořádal s námitkami obviněného, jimiž dokládal existenci důvodu dovolání uvedeného v § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř., jimž nepřiznal opodstatnění, zabýval se důvodem dovolání uvedeným v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

26. Obviněný námitky podřazené pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. rozdělil do tří okruhů výhrad, a to proti extrémnímu nesouladu, opomenutým důkazům a vůči neuplatnění

zásady subsidiarity trestní represe, z nichž však v zásadě jen poslední s označeným odvolacím důvodem koresponduje bezprostředně, kdežto první dvě jen tehdy, odvíjí-li se od nich porušení spravedlivého procesu a z něho vzešlé vadné právní závěry, které pak pro zásadní a extrémní vady v procesních postupech mají kardinální dopad na nesprávnost použité právní kvalifikace. V takovém případě jde o výjimku z obecných pravidel zákonem stanovených v dovolacím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a Nejvyšší soud je povinen zkoumat, zda o takové excesy v přezkoumávané věci jde. Dále Nejvyšší soud vyložil, proč neshledal podloženými výhrady obviněného, jejichž prostřednictvím vytýkal extrémní nesoulad mezi výsledky provedeného dokazování a skutkovými zjištěními soudů, jakož i vadu řízení spočívající v opomenutých důkazech, a zabýval se otázkou aplikace zásady subsidiarity trestní represe.

27. Obviněný se v dovolání znovu domáhal své beztrestnosti s odůvodněním, že v jeho případě jde o typický případ, kdy dostačují k uplatnění odpovědnosti vůči obviněnému normy obchodního práva, což vylučuje trestní reprezi, protože civilněprávní nástroje, které byly využity, byly zcela postačující, když poškozená společnost jejich prostřednictvím dosáhla vydání předmětných vozidel a návěsů.

28. Vzhledem k tomu, že jde o námitku, již obviněný uplatňoval v průběhu celého trestního řízení, soudy na ni reagovaly a v odůvodnění svých rozhodnutí se s ní vypořádaly, lze ve stručnosti poukázat na strany 57 až 58 rozsudku soudu prvního stupně, kde soud odůvodnil svůj závěr, že jde o trestný čin zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, a nikoliv o pouze obchodněprávní vztah, a to i přes vývoj obchodněprávních vztahů, k nimž v průběhu celé doby mezi společnostmi M.-B. Ch. W., D. Ch. a společností A. docházelo. Soud prvního stupně poukázal na to, že obviněný znal od počátku všechny potřebné skutečnosti, zejména to, že vozidla a návěsy, jež měl pronajaté, jsou leasingové společnosti, nikoliv jeho vlastnictvím, a jestliže obviněný podal v měsíci březnu 2007 návrh na vzetí předmětných vozidel do soudní úschovy, stalo se tak již krátce před tím, než došlo k exekučnímu odebrání předmětných vozidel ve dnech 29. 6. 2007 a 23. 7. 2007. Pokud byl obviněným založen účet určený pro splátky na vozidla, peníze na něj uložené obratem vybral. Podle soudu proto šlo o úmyslnou snahu si předmětná vozidla ponechat, což jej vedlo k závěru o nutnosti trestněprávního řešení této věci.

29. Na obdobné námitky obviněného reagoval v rámci odvolacího řízení i soud druhého stupně, který na straně 12 svého usnesení s odkazem na ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku zdůraznil opakovanou snahu vlastníka a pronajímatele vozidel domoci se splátek, která vyústila v to, že dne 25. 1. 2005 požadovali vrácení vozidel, když již nebyla v rámci obchodních možností jiná cesta v podobě jiného produktu, který by povinnost obviněného zajistil. Zmínil též marnou opakovanou snahu vlastníka výzvami se plnění ze strany obviněného domoci, což vedlo až k podání žaloby na vydání vozidel dne 25. 2. 2005, jíž bylo vyhověno rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 8. 2006, sp. zn. 18 Cm 24/2005, a uložením povinnosti obviněnému vozidla vydat. Tento rozsudek nabyl právní moci na základě usnesení Vrchního soudu v Olomouci jako soudu odvolacího ze dne 11. 1. 2007, sp. zn. 8 Cmo 493/2006, jímž byl potvrzen. S konečnou platností byla tato povinnost obviněného spočívající ve vydání vozidel ukončena až usnesením Nejvyššího soudu ze dne 6. 2. 2008, sp. zn. [32 Cdo 1673/2007](#), jež dovolání společnosti A. odmítl. Odvolací soud za podstatné považoval i to, že obviněný ani přes tyto bezvysledné snahy vlastníka vozidla nevrátil, ale naopak je podle počtu ujetých kilometrů zjištěných na těchto vozidlech užíval, a vlastník se jich domohl až tím, že mu byla předána na základě nařízené exekuce. Přisvědčil proto ze všech těchto důvodů, jakož i samotné povahy trestného jednání naplňující všechny znaky zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, závěrům soudu prvního stupně v tom, že nejde o běžný právní spor založený na obchodněprávních vztazích a řešitelný prostředky civilního práva, ale o závažné trestné jednání. Závažnost činu obviněného spatřoval mimo jiné i v tom, že záměrně bránil majiteli vozidla užívat po dobu více jak dvou let od výzvy k jejich vrácení pro neplnění smlouvy a nejméně po dobu téměř jednoho roku od právní moci soudních rozhodnutí. Směřoval tedy k vlastnímu obohacení na úkor

oprávněných osob. K nápravě obviněného proto nemohly stačit prostředky civilního práva, když však ani vlastní trestní řízení nepřispělo k poučení obviněného a nebylo mu dostatečným varováním, když obžaloba v této věci byla podána již dne 14. 4. 2006 a zabavení vozidel soudní cestou došlo až rok poté. Ze všech těchto i dalších důvodů, jež podrobně odvolací soud rozvedl, závěry soudu prvního stupně o správnosti použité právní kvalifikace, a to včetně závěrů o přímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, stvrdil.

30. Nejvyšší soud se s těmito závěry soudů obou stupňů ztotožnil, protože se s ohledem na skutková zjištění, která vzaly za prokázaná, a formální znaky zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, které důsledně na posuzovaný případ aplikovaly, vypořádaly v potřebné míře a ze všech rozhodných hledisek i s materiálním korektivem společenské škodlivosti ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Nejvyšší soud shledal správnými závěry a úvahy soudů obou stupňů o nezbytnosti využití trestní represe na projednávaný čin obviněného, který má základ v obchodněprávních vztazích, jež však obviněný nerespektoval, ale zneužil je k obohacení svému nebo své společnosti. Jen pro úplnost považuje za vhodné doplnit, že soudy obou stupňů tímto postupem respektovaly, že podle § 13 odst. 1 tr. zákoníku je trestným činem protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Společenská škodlivost není zákonným znakem trestného činu, neboť má význam jen jako jedno z hledisek pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, nelze ji řešit v obecné poloze, ale je ji třeba zvažovat v konkrétním posuzovaném případě u každého spáchaného méně závažného trestného činu, u něhož je nutné ji zhodnotit s ohledem na intenzitu naplnění kritérií vymezených v § 39 odst. 2 tr. zákoníku, a to ve vztahu ke všem znakům zvažované skutkové podstaty trestného činu a dalším okolnostem případu. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Kritérium společenské škodlivosti případu je doplněno principem ultima ratio, z kterého vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné (srov. stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. [Tpjn 301/2012](#), uveřejněné pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.).

31. Nejvyšší soud se zřetelem na tento ústavněprávní aspekt posuzoval z hlediska obviněným uplatněných výhrad, jež proti přezkoumávaným rozhodnutím vznesl, uvedené závěry v intencích, na něž poukázal především odvolací soud, a shledal, že v daném případě byl princip trestání jako prostředku ultima ratio plně brán na zřetel, avšak se správným závěrem, že trestní právo a jeho instrumenty zde byly zcela namístě a opodstatněné, protože požadavek, aby omezení základních práv jednotlivců v důsledku trestních sankcí bylo proporcionální a souladné s účelem trestního práva, soudy v této věci plně akceptovaly. Rozhodně totiž v daném případě nešlo o mimořádné skutkové okolnosti, které by způsobily, že stupeň trestního bezpráví je extrémně nízký, takže nejsou naplněny definiční znaky trestného činu, ale jak soudy správně dovodily, bylo tomu zcela naopak, protože jak orgány přípravného řízení, tak i soudy v postupně konaných hlavních líčeních a veřejných zasedáních shledaly, že škodlivost činu obviněného zjevně zásadním způsobem přesahuje spodní práh trestního bezpráví, a proto nebylo možné aplikovat princip subsidiarity trestní represe (srov. přiměřeně nález Ústavního soudu ze dne 10. 2. 2011, sp. zn. [III. ÚS 2523/10](#)).

32. K uvedenému Nejvyšší soud dodává, že oba soudy nižších stupňů se při úvahách o trestnosti vytýkaného jednání zabývaly především jeho občanskoprávní stránkou a jejími občanskoprávními řešeními, které vlastník vozidel D. Ch. využil, a teprve poté, když ani po využití všech obchodněprávních instrumentů nedosáhl toho, aby obviněného coby dlužníka a nájemce pronajaté

věci, jenž neplnil své závazky, k jejich plnění donutil, se obrátil s řešením dané problematiky na soudy. I přesto, že civilní soudy opakovaně ve všech soudních instancích rozhodovaly, obviněný svou povinnost nesplnil. Nakonec až na základě nejtvrděšího z možných civilněprávních postupů, a to výkonu soudního rozhodnutí – exekuce došlo k faktickému odejmutí pronajaté věci, kterou si obviněný neoprávněně přisvojil. Stalo se tak však až za dlouhou dobu, a to v průběhu již probíhajícího trestního řízení, takže se poškozenému vrátily značně opotřebované, a tedy i s výraznou ztrátou pro jejich majitele.

33. Mimo zorný úhel obecných soudů nezůstala ani skutečnost vztahující se k délce doby, po kterou probíhal spor týkající se předmětných věcí, jež si obviněný neoprávněně přisvojil, jaké byly vyjednávací pozice obou stran a co všechno strana poškozeného za účelem prosazení svých zájmů učinila. Braly tak na zřetel nejen otázku, že byly marné snahy poškozené vyřešit svou bezútešnou situací, a to i za pomoci procesních institutů občanského soudního řízení. Trestní stíhání tak v dané trestní věci nebylo motivováno jen ochranou vlastnických vztahů poškozeného, protože, i když se domáhal a nakonec prostředky ochrany civilního práva, jež byly plně vyčerpány, také domohl vydání jemu náležejících věcí, bylo zcela namístě vést obviněného i k trestní odpovědnosti, neboť vytýkaným jednáním zneužil ve svůj vlastní prospěch obchodněprávní institut leasingu, aby se na úkor vlastníka pronajatých věcí obohatil, čímž naplnil pojmový znak „přisvojení si cizí věci“ obsažený ve skutkové podstatě zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku, který je dán již tím, že pachatel se svěřenou věcí protiprávně naložil v rozporu s účelem, k němuž mu byla cizí věc do pronájmu, a tím dočasné dispozice dána (srov. přiměřeně nález Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2012, sp. zn. [III. ÚS 1148/09](#)).

34. Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší soud považuje závěry soudů obou stupňů v projednávané věci za správné se zdůrazněním, že zásadu subsidiarity trestní represe (trestní postih jako prostředek ultima ratio) ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku nelze chápat tak, že trestní odpovědnost je vyloučena, když poškozený nebo jiná oprávněná osoba, na jejíž úkor byl trestný čin spáchán, se domáhal nebo domáhala nápravy protiprávního stavu prostředky civilního práva, tzn. že paralelně aplikovala jiný druh odpovědnosti za protiprávní jednání, např. odpovědnost občanskoprávní. Proto není vyloučeno souběžné uplatnění trestní odpovědnosti spolu s jiným druhem odpovědnosti, jestliže pachatel vědomě zneužívá prostředky civilního práva k tomu, aby se na úkor oprávněné osoby obohatil nebo si zajistil jiné výhody, a to způsobem škody či jiné újmy, již nehodlá ani za využití prostředků civilního práva dobrovolně plnit. Trestní odpovědnost by byla vyloučena pouze v situacích, kdy uplatněním jiného druhu odpovědnosti lze dosáhnout splnění všech funkcí vyvození odpovědnosti, tj. splnění cíle reparačního a preventivního, a přitom funkce represivní není v daném případě nezbytná.

35. Soudy nižších stupňů proto nepochybily, jestliže shledaly, že obviněný zjištěným jednáním naplnil po formální stránce všechny znaky skutkové podstaty zločinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, odst. 5 písm. a) tr. zákoníku a že jde i po materiální stránce o uvedený trestný čin, který je závažným a pro společnost škodlivým činem, za nějž bylo obviněnému nutné uložit trest, jak soudy učinily s tím, že pochybení se tyto soudy nedopustily ani při jeho výměře, kdy dostatečně respektovaly všechna rozhodná kritéria pro jeho ukládání ve smyslu § 39 a násl. tr. zákoníku, včetně zásady proporcionality, k níž se přesvědčivě na straně 13 a 14 přezkoumávaného usnesení vyjádřil zejména odvolací soud (k tomu srov. nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. [I. ÚS 554/04](#)).

36. Nejvyšší soud dovolání obviněného jako celek neshledal opodstatněným. Vzhledem k tomu, že tento závěr mohl učinit na základě napadených rozhodnutí a příslušného spisu, z nichž je patrné, že napadená rozhodnutí ani jim předcházející řízení netrpí vytýkanými vadami, dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.